

A „KELET” előfizetési díja:
Vidőkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félre 8 „
Negyedre 4 „
Egy óra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor használt gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegjű minden hirdetés után 30 (kr. Nagyobb egykoribb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenhastel Nr. 2. (Eck-
haus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Vallfisch
gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest
Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge
A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitator 5. sz.

Nyitóléri cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előzetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

F5 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kolozsvár közegészségügyének életkérdése.

II.

(—r—n) Mi Kolozsvár egészségügyi szervezetének tisztán orvosi részét egy egységesen szervezett orvosi hivatal kezébe ohaítjuk letenni, mely a dolog természetes menete s a törvény korlátain belül önállóan működik, mint például a városi adóhivatal, az árvasszéki, mely önmagából kiindulva, anélkül, hogy mindannyiszor a polgármester, a rendőrség s egyebek biztatását várna, képes működni, javaslatokat tenni, a lakosság egészségi köz-, sőt bizonyos körülmények közt magán szükségletének is zömét felkarolva, minden irányban önére hatni, teljes személyes ugy, mint egyetemleges felelősség mellett; a közigazgatási hatóság segélyét csak a végrehajtás stádiumában a szükséghez képest vévén igénybe.

Hogy pedig az ily értelemben ezen testületre nehezedő teendők halmazát gyorsan és mégis sikeresen képes lehessen ellátni, mulhatlanul szükséges a város házánál külön orvosi iroda, abba egy irnok; továbbá a sok járást is idő igénylő ügyek mindig folyamatban tarthatása végett két — általunk ugynevezett — vizsgáló, kiknek írásbeli jártassággal, némi felfogással és az emberekkel bántni tudó modorral bíró, a szolgaiságon felülemelkedett egyéneknek kell lenniök.

Midőn azonban ilyen kiterjedtebb szervezetet hozunk javaslatba, sietünk egyszersmind kijelenteni, miszerint ennek létesítésére irányzott törekvésünkben egyoldalulag a személyzet szaporításának szempontja, sőt még az abszolút célszerűséget sem vettük magában irányadóknak, holott csupán utóbbinak kellene a kitűzött egyedüli célnak lennie: hanem mérlegeltük egyszersmind a város szűkös pénzügyi viszonyát is s mindaddig vonunk le a célszerűség követelményeiből míg az ügy érzékeny kára nélkül tennünk lehetséges volt. Midőn mintaszerűségről is mertünk ami pénzügyi viszonyaink közepette gondolkodni: ezt bizonyosan nem a kiadások magasága, hanem a szellemi berendezés okszerűsége, a hivatott tudományok szakerők teljes felhasználása által igyekeztünk elérni, a mint tervünkben alább azonnal kiviláglik.

Minden költségsszaporodástól azonban nem szabad a képviselő bizottságnak visszaritadnia. Rá kell gondolnia minden egyes lelkiismeretes tagjának azon elszomorító tényre, hogy városunk egészségi és népesedési viszonyai

annyira rozsak, az átlagon alól is annyira alásllyedettek, miszerint szegény és fájdalom érzése vegyül az olvasó keblében az ezekről néha-néha közzétett kimutatások szemlélésénél: meg kell minannyiának emlékeznie, hogy a város egészségügye a képviselői padokon ülők mindegyikének egyenként egy-egy eltaszított mostohája, melynek számára még ez ideig egyetlen krajczárt sem szavazott meg; tudnia kell, hogy az értelmetlenség vagy a szűkkeblűség s a szegény embertársai iránti durva érzékenységi vádjá fogja sujtani méltán, ha eddigi magatartását e kiáltó ügyvel szemben tovább is folytatni elég gondatlan lenne.

Legyen szabad azonban reménylenünk, hogy a t. képviselő bizottság ugy az ügy érdeméhez, mint értelmességéhez s más kérdésekben annyiszor tanusított nemes eljárásához méltó lelkes felkarolásában fogja ezuttal a közegészségügy újjászervezését is részesíteni.

A városi orvosok létszámának kettőről ötre szaporítása a képviselő testület által már — ha jól emlékezünk — 1877-ben meg lön szavazva; a szaporítás szükségessége tehát elősmert tény.

Az eredeti terv köztudomásulag az volt — s még ma is így van — miszerint a régi két orvoson kívül még három vétessék föl, a kik a messzebb eső külvárosokban lakjanak — a két régi maradván a belvárosban, és kiválóan a szegények gyógyításával foglalkozzanak, 3—3 száz forint évi fizetéssel. Körülbelül egyenlő egy városszolgá tisztességes évi keresményével!

Legyen szabad kimondanunk, hogy ezen intézményt ilyen alakjában sem törvényesnek, sem a célnak megfelelőnek nem tarthatjuk; s legyen szabad e uylatkozatunkat lehető rövidséggel értelmeznünk.

Nem törvényszerű egyfelől azért, mert a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV-ik törvényezikk alorvosi intézményt célzatosan nem esmer; Köségi, kör-, járási, kerületi, városi orvosoknak nevezi, de „alorvosnak” nem; másfelől azért, mert említett törvény „szegények orvosáról” sem rendelkezik. — Nevezett orvosok hatáskörét csupán területileg különbözteti meg a főorvosától (162 §.); és utóbbiával ugyanazonos működési körrel ruhazza föl (145. 156. §§.) sőt választásukat és kvalifikációjukat is emezével egyenlően határozza meg. (155. §.)

Mi tehát, a 155. §. rendeletéhez híven „városi orvosok” beállítását ajánljuk.

De, valamint a törvény szavainak és

szellemének, éppen ugy ezőljainknak sem felelőnek meg a „szegények orvosai.”

Nagyon igaza volt a polgármester ns. Simon Elek urnak, midőn a tárgyalások alkalmával hangsúlyozta, hogy nem lehet valamire való orvosokat találni, a kik 300 forint évi fizetésért a messze eső külvárosokban lakni vállalkoznának, ahol egyéb keresetre nincs kilátásuk. Igen helyesen. Feltételezte tehát, hogy „egyéb keresetre” lennének utalva a 300 forint mellett. Ebben teljesen egyetértünk a polgármester urral.

Ha 300 forintot fizetünk a szegényorvosoknak: az a szegények gyógyítása csak névleges leend; annak a szegények semmi hasznát sem fogják érezni. Ha pedig jobban megfizetjük, 600 frttal: megkövetelhetjük tőlük, hogy miéink legyenek. De csupán a szegények gyógykezeléséért ötször 600 forintot kiadni, túlhaladja a város erejét s tán sok is lenne a jóból.

Orvostudorokat díjazni évi 300 frttal — semmi vagy igen csekély kilátás mellett melékjövdelemre — ez idő szerint képtelenség. Mikor a 3 száz forintot kiszabták volt, az talált az akkori piaci viszonyokkal — az 750 váltó forint volt tulajdonképen; és megfelelő azon társadalmi állásnak, melyben a patronus chirurgiae a sebész, az orvostudorhoz, a főorvoshoz viszonylott. Ezt a viszonyt közegészségügyi törvényünk szelleme a multban felejtette.

Éppen azért mi — eltekintve ugy az alorvosi intézménytől: jobban díjazott — évi 600 forinttal — három városi orvost ajánlunk.

Miért hármat, azonnal felfejtjük.

Az elfogadott, most még érvényben levő javaslat az elavult alorvosi, szegény-orvosi ideából indult ki s az b-ös számot fogadta el, mivel a városnak öt közigazgatási kerülete van öt kapitánnyal.

Nézetünk szerint, a törvény 155. §-ja értelmében ugynevezett „városi orvosok” működési körének semmi összefüggése nincs a kerületi kapitányok kerületeivel. éppen ugy, mint a képviselőválasztási kerületeknek. Itt más szempontok irányadók: tudniillik, a törvény 142. §-ának rendelkezése és a város pénzereje.

Említett 142. §. értelmében 6000 lakóra rendeltetik egy orvos. Eszerint Kolozsvár lakosságának számát 26—24 ezerre véve fel: 4 városi orvost kell beállítanunk csak, 5-re kötelezve nem vagyunk, miért költenék tehát többet?

Szabadságunkban áll többet berendezni, például ötöt s fizethetünk egynek 300 fr-

tot; de ez esetben el kell néznünk — mint eddig — hogy magán gyakorlatát tolja előtérbe, hogy megélhessen, a mi teendőinket pedig csak utolsó sorban, s azok közül is első helyen a jövdelemzőket lássa el.

Igy fizetünk kellene az ötnök 1500 forintot, háromnak pedig hatszázával 1800 forintot: a többlet csak 300 forint. A törvény szoros megtartásával pedig négynek 2400 forintot. A négy lenne a határ, melynél alább szállnunk a törvény tiltja.

Alapelvünk „megkövetelni a munkát” értelmében az állomáshoz az elmaradhatlan feltételt köljük: hogy első sorban, tehát magán gyakorlata előtt, a közegészségügyi teendőket s a szegények gyógykezelését minden időben lelkesmeretesen végezze. Még e nagyobbacska fizetés mellett sem zárhatjuk ki mi sem a magán gyakorlatot, csupán közügyünket igyekszünk megóvni a háttérbe szoríthatástól, s azt hisszük, ez csak így helyes.

Említettük fennebb, hogy egy irnokot és két vizsgálot tartunk szükségesnek. Ezeket határozottan ajánljuk is.

Az irnok szükséges a statisztikai adatok feldolgozására. Melyeknek, hangsúlyozzuk, minden oldaluanak, kimerítőknök, nemcsak a száraz feljegyzésre alkalmasoknak, hanem az orvosi tudomány segédforrásain is teljes mértékben felhasználhatóknak kell lenniök; anyagát a fő- és a városi orvosok lakadatlan odaadással gyűjtsek, tapasztalataikat commentálják; miket, ha ilyen teljesítenek, tisztázásért csak győzze el egy ember?! Ezen irnokhoz tartoznak továbbá a kiadott vélemények regisztrálása, másolása, melyek nem szorítkozhatnak a közegészségügyi törvény értelmében sem — mint eddigelő — csupán egy pár rendőri látletre: hanem ki kell terjedniök jövőben az építkezésekre, az árnyékszékekre, mindenféle egyéb ártalmak, az ivóvíz s több más ezerféle kérdésekre, melyek jelenleg álmaik sem háborgatják Kolozsvár közigazgatásának; de — fájdalom — a lakosság, különösen az ideletelepelt idegenek előtt tünk föl naponta s tölti el halálfélelemmel a kicsapongólag magas halálozás.

E téren valóban mintakezelést lehetend kifejtteni!

Népünk fatalismusát a gyógykezeléssel szemben eléggé esmerjük, alig van érőke a miveltebb osztályhoz tartozók legnagyobb részének is (ezért maradt még rendezetlen nálunk a közegészségügy) — sőt, csoda, de így van némely orvos sem méltatja kellőképen — az egészség megóvásának s a betegségek megelőzésének tényezői iránt.

E szavak után az asztalhoz lépett, összedete iratait, bezárta egy nagy tárczába, a tárczát hóna alá vette, mélyen meghajolt s azzal távozott.

A mint megkerülte a pavillont, hogy a nagy fasor felé vegye útját, hallotta így szólni nevetve Verev asszonyt:

— Már felébredhetsz, édesem. Meg vagyunk örökre szabadulva Apepi királytól, ki negyven századdal élt Jézus Krisztus előtt.

Ekkor egy fő jelent meg az ablak párkány felett s egy hang így szólt:

— Tegyük meg hozzá tizenhatot, asszonyom, mert jó mindenben pontosnak lenni.

Penneville gróf vérző szívvél tért vissza lakására. Az, miért oly keserűen bántódott, nem annyira a nő, mint egy szép álom volt. Hosszu hónapokon át, egy képzelmény volt életének boldogságot nyújtó társa; ez nem hagyta el őt soha, minden iránt, a mit tett, érdeklődött, vele evett, vele ivott, vele dolgozott, vele ábrándozott; amaz árny beszélt hozzá és ő felelt neki, s a legjobban megértették egymást, oly hangja volt, mely szívet gyönyörrel töltötte el, szép szöke fűrtel, melyek egy napon megérintették volt arcát, s volt két puhaajka is, melyek két izben keresték fel az övét.

Ha erre gondolt, egészen haragba jött, mi kissé elvonta fájlalmától.

A szegény, tisztá lelkű fia sokat adott volna érte, ha visszavette volna e két csókot.

Azonban még volt némi halvány reménye. Nem, ez nem lehet, ez nem végződhetik ily módon, gondolta magában. Az lehetlen, hogy így hagyjon örökre távoznom. Viszsa fog hívni, e percében bizonyosan levelet ír nekem. Még éjfélt előtt itt lesz Jaquot, elhozva sorait, melyek mindent ismét rendbe hoznak.

Fel kell a rothadó anyagokat, a különféle piszkokat, a roz ivóvizeket, ezek okait sat. sőt fel kell a betegeket, az elmecevé-szben levő gyermekeket is városszerzte kutatni, azokat a városi orvosok tudomására juttatni, hogy ártalom terjedésben és beteg gyógykezelés nélkül még akarata ellenére se maradhasson. Ezek végétt szükséges az említettük két „vizsgáló”.

Ilyetén rendszer mellett, ilyen értelemben létesítendő orvosi szervezet működése mellett, majd nem ismétlődhetnek olyas, bizony diésérettünk nem szolgáló esetek, hogy például a járványos betegek számát ne tudjuk — mint most a diftheritisben, — vagy hogy tanácsunk és képviselő bizottságunk a közegészségügyi törvény 11. §-ának világos rendelkezése ellenére, az egészségügyi bizottmányának illetőleg tehát a város orvosainak meghallgatása nélkül építkezési szabályrendeletet alkasson, mely az egészségi tényezőket teljesen tekinteten kívül hagyta.

Hogy azonban a törvény rendeltetésének a városi orvosok létszámának is eleget tegyünk, hogy 6000 lakóra, sőt 4000-re essek egy-egy orvosi képzettségű egén: czélirányosnak tartjuk a következő berendezést:

Mellözve a két vizsgálot és az irnokot is, ezek teendőit ruházzuk át szintén orvosi képzettséggel bíró egyénekre; azaz adjunk a három városi orvos mellé három orvos-segédet; a kik végeztek sorra ugy az irodai, mint a városban szétjárkálással egybekötött teendőket, évi fizetéseiket 300, de inkább 360 frtban állapítva meg.

Ezen egyéneket az orvosi tanfolyamot az egyetemen végzett szigorló vagy már orvostudorokká lett, de magokat még tovább itt képezni óhajtó ifjakból — a városi orvosok illetőleg az egészségügyi bizottság ajánlata alapján a fűspán vagy a polgármester nevezze ki ideiglenesen, és tarthassák meg állomásukat, míg itt a városon tartozkodnak.

Ezek mindenkben, sőt szorgos esetekben a betegek gyógykezelésében is segítségül legyvenek a városi orvosoknak; a mi által tulajdonképen hat orvossal rendelkeznek közegészségügyünk.

Ilyen berendezés csaknem Kolozsvár kiváltása — Budapestén kívül — a hazában, mely előnyt az egyetem ittléte nyújtja nélkül.

És miért ne használnák föl ezen előnyös helyzetet javunkra, midőn az egyetemnek ösztöndíjakra évenként 1600 forintot áldozunk. S a midőn ezen intézmény által

De Jaquot nem jött, s csakhamar egy közeli toronyóra elűtötte az éjfélt. E siralmas óráítás nagyön hasonlított a halál-ösngetytyű hangához, ez óra kongása siratott valakit, ki épen most halt meg, s Horace belátta, hogy kedves élettársa, amaz imádott, képzelt leány többé nem e világból való.

Ezentul egyedül volt, teljesen egyedül s magánossága elérmitette őt. Lehajtott fejét s nagy könnyecsképek gördültek végig arcán.

Midőn fejét ismét felemelte, észrevette, hogy ninesen egyedül, hogy van ott asztalán egy lányi magas szobrocska, mely őt szemléli, s melynek Sekhet a jóságos a neve, s mely felé nyújtja csinos macska orrocskáját, telve szánalommal és jó indulattal iránta.

Horace hozzá szaladt s kezébe vette. — Oh! hisz te itt vagy, hogyan is feledkezhettem meg rólad? Nem vagyok egyedül, miután te megmaradsz nekem.

Szeretlek, te is szeretsz angem s örökké szeretni fogjuk egymást. — Így szólva, megismolta a szobor karsu derekát, gömbölyded alakját s végre homlokon is csókolta.

(Folyt. köv.)

Lord Beaconsfield és kora.

— Cucheval Clarigny után. —

(Folytatás.)

Negyedszer is megbukott Disraeli; de kísérlétét megjutalmazta ama számos szavazat, melyet kapott, főleg méltatva ily hirteleni jelöltség mellett.

Egy egyszerű irónak ama bátorsága, mely nem félt megmérkőzni egy miniszterrel sem, ki

A „KELET” TÁRCZÁJA.

APEPI KIRÁLY.

REGÉNY.

IRTA:

Cherbuliez Viktor.

Második rész.

VI.

(Folytatás.)

E perczben Horacenak eszébe jutott, hogy már rég nem hallotta amaz imádott hangot, mely oly szépen tudja énekeln a Mignon dalát, s a diván felé fordulva, így szólt:

— Némelyek Apophis-nak is hívják, de a valódi név Apepi. E kettő közül kegyed melyiknek ad előnyt Hortensia?

Hortensia nem felelt; meglehet az elbeszélés fölötti izgatottság vette el hangját.

— Hortensia, Apophis, vagy Apepi? kiáltott neki Verev asszony. Válaszsz bátran, Penneville ur egészen reád bizza.

Fájdalom, a szép asszony most sem felelt. Horace összeborzadt, egész testén átható remegés futott át, mely jóvő sorsának volt előhírnöke. Főállit, megragadta a lámpát, s rohamos léptekkel a diván felé közeledett.

Nagyon is igaz volt, többé nem lehetett kétsége felőle: Corneuil asszony aludt.

Kevésbe mult, hogy ki nem ejtette kezéből a lámpát, mely szomorú sorsát megvilágította.

Letette egy mellette álló szekrőnyre.

— Szent isten, minő álom! kiáltott föl Verev asszony. Vajon nem valami delező-e őn gróf ur? . . . Oly mozdulatot tett, mintha fel akarná keltetni leányát; az ifju megakadályozta őt ebben, keserő nevetéssel mondván:

— Oh! kérem szépen, kimélje leánya nyugodt álmát.

Nem volna igaza annak, ki azt hinné, hogy Horace csak is írói s olvasói hiuságában érezte magát megsértve. Egyszerre világosság támadt elméjében; egyszerre belátta, hogy nehány hó óta csalódott, vagy csalatlattani engedte magát. Mozdulatlanul, le nem véve szeméit róla, merőn, komor, átható tekintettel szemlélte a szép alvót, ki kaczer helyzetben pihent előtte, mert Hortensia értett az alváshoz is. Semmi nem nézhetett ki bájolóbban, mint rendetlenül álomló szép haja, melyből egy fűrt arcára östingött le.

Ajkain halvány mosoly lebegett; alkalmazt boldog álmait lehetek; oly világba menekült, hol nem léteznek Apepi.

Horace még mind szemlélté őt, s isten tudja, minő hályog esett le ez alatt szeméről. Bármily kedves, hódító lett legyen e nő, mind jobban látta enyészni báját, s azon a ponton volt már, hogy rutnak találja. Valóban nem birt többé reá ismerni. A csodátfővő varázs, mely Saganahban, a Ti sirjából kijövet leigázta őt, egyszerre elvesztette hatását; semmi közösség nem létezett többé ez előtte alvó nő és Egyiptom között.

Elhagyva Cairót, Hortensia magával vitt még csillogó szöke hajában, édes mosolyában, sugárzó tekintetében, egy kicsit abból a ragyogó napengárból, mely megérleli a datolyát, gyönyörrel tölti el a lohusz-pálmát, felvidítja fénylő jót.

sziságával a puszta sárga fővenyt, s melylyel szemben a Pharaók történelmének nincsenek titkai. A fénykör, melylyel e nő homlokát körítette volt, egyj percz alatt elmosódott, és most észrevette ő is, hogy szempillái igen hosszúk, ajkai igen keskenyek, hogy puha, gömbölyű karjai igen vékony, ideges ujjakban végződnek, mintha ragadozó körmekkel volnának ellátva, s hogy apró redők képződnek szájszögleteinél s halantéka körül, és hogy e keletkező ránczok, melyeket eddig még soha nem vett észre, benső küzdelmeket, titkos szenvedélyeket, s ama nyugtalanlkodó hiuságot rejtik magukban, mik idő előtt megvénitik. a nőt. Honnét származott Horace e rögtöni éleslátása? Fel volt bosszankodva, s bármit mondjanak az emberek, a harag világosítja az elmét.

— Meg kell boosítaunuk neki, szólt Verev. Iestem őt félszemmel, s valóban, hősiesen küzdött az álom ellen; szerencsétlenségre, idegei nem oly erősek, mint az enyéim. Már is kemény próbáknak tette volt ki őt párszor, de akkor becsúllettel megállta helyét; de mit akar, ellentáll-hat-e az ember hosszason az unalmak legrette-netesbjének, a pharaokus unalomnak? Vigyázzon erre, kedves grófom. Hortensia oly sok becsülést, oly igaz barátságot érez őn iránt!

De néha egyetlen különbség elég arra, hogy kifárasztja egy nő szívet.

És Verev nőjával előbb lehunytt szemű leányára, s aztán a hetvenhárom levélből álló kéziratra mutatva szólt:

— Kedves gróf, választania kell ez és amaz közt.

Horace tévedező tekintettel, némán hallgatta a nő szavait, veres haja irtózáttal töltötte el.

— Valóban, asszonyom, szólalt meg végre, ugy tetszik, kezdem ismeri kegyedet.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.